

סיפורי ספר

עומס יתר

26

איתמר ולטיף נולדו באותו יום בבית החולים המחוזי. עדנה, אימו של איתמר, היא בת קיבוץ ותיק בגליל, דור שלישי במשק. סמירה, אימו של לטיף, היא בת לשבט בדואי שיושב בכפר נטול מים זורמים וחשמל, לא הרחק מקיבוצה של עדנה.

אחות יולדות התפתחה בין השתיים, ששכבו באותו חדר, במיטות סמוכות. לאחר מספר ימים נפרדו אשה מרעותה ופנו לבתיהן כחברת בעליהן הנרגשים והצאצאים שזה עתה נולדו.

***

איתמר גדל כתינוק בריא, עירני ושמח והפך להיות פעוט שובב מלא שמחת חיים. לאישה הזרה שהגיעה לבית הילדים פעמיים בשבוע הוא התייחס כעוד אחת מהמטפלות הזמניות שמתחלפות כל שני וחמישי. אך האישה הצעירה, בעלת המבטא האנגלו-סקסי הכבד, שהגיעה לבית-הילדים בימים שני וחמישי לא היתה מטפלת אלא הפסיכולוגית מהמשרד המחוזי. איתמר לא יכול היה לדעת זאת אך בין הקוביות ומכוניות הצעצוע שבהם העסיק את עצמו, זה גם לא הטריד אותו במיוחד. בביקורה השלישי דיווחה המומחית לבעיות נפש שלדעתה יש חשש שאיתמר סובל מפגם מוטורי, משהו שקשור ב"שבלול" שבאוזן התיכונה, אותו איכר שאחראי על שיווי המשקל היא מצאה סימוכין לכך בעובדה שהדרדק הבלונדי נפל שש פעמים כמשך שעתיים, וזה קצת יותר מידי - על פי ספרי הלימוד שאותם "חרשה" על ספסלי "אוהיו סטייט יוניברסיטי". הילד השמח אך המועד למעידות, הופנה לרופא אף-אוזן-גרון, אשר לא מצא כמובן, שום פגם פיזיולוגי באוזנו של הפעוט. למרות שהיה זה אירוע חסר חשיבות, כבר אז נזרע זרע הפורענות. יתכן שהיה זה החלוק הלכך של הרופא או אולי מכשירי הבדיקה הם שהפחידו את איתמר. מה שבטוח הוא שהילד חזר מהבדיקה נבוך, מבולבל ואף נפחד משהו.

***

בחצר שהקיפה את אחד מבתי הכפר הבדואי המוזנח שיחק לטיף עם אחיו הבוגרים ממנו. הוא התרוצץ יחף, חשוף שת וזב חוטם על מצע גללי העיזים שריפד את החצר. מדי פעם נפל לטיף על הארץ, קם והמשיך לשחק ולהשתובב עד הנפילה הבאה. סמירה, שעמדה ליד הטבון ואפתה פיתות, השקיפה מדי פעם אל בנה הפעוט כשמבט של גאווה מרצד בעיניה. היא לא ידעה דבר על קיומו של אותו "שבלול" באוזן השבלולים היחידים שהכירה היו אלו שנדבקו לעלי הטבק בשדה הסמור ושגם בהם השתעשע לטיף שמצא בהם תחליף לצעצועים ומשחקי ילדים. הנפילות האלה היו מבחינתה חלק בלתי נפרד מתהליך הגדילה של הילד והיא לא ראתה בהם שום פגם.

***

בגיל ארבע זיהתה עדנה "שין שורקת" אצל בנה, שנתגלה כפטפוט לא קטן. בדחיפות הוזעקה קלינאית תקשורת מדופלמת שהמליצה על טיפול מתמשך. מיותר לציין שבסיומי יצא הזאטוט מגמגם לגמרי, כנראה פרי "תסמונת המומחים" אותה פיתח מאז היותו

תינוק.

בשנים שלאחר מכן נוסף לכך "טיק" עצבני בעין שמאל שטופל ללא הצלחה יתרה, ע"י דיקור מחטים קוריאני. חודשים אחדים לאחר שהתחיל ללמוד בכיתה א' זיהתה המורה תקווה תופעות המעידות על אגרסיביות וחוסר קומוניקטיביות (כך הגדירה זאת). בשמחה התגייסו לעזרה ארבע בחורות מקיבוץ שכן אשר התמחו בטיפול ב"שיטת ירחמיאל" הידועה, המשלבת תרגילי התעמלות מוזרים, תנועות הרפיה בתוך מים, ותזונה צמחונית המבוססת על שורשים וגרעינים מסוגים שונים. עדנה המודאגת סברה שארבע ה"ירחמיאליות" המדופלמות עושות מה שצריך לעשות כדי לשפר את המצב. איתמר, לעומת זאת, לא הכין למה לא נותנים לו קצת מנוחה. הוא החל להתבודד ולקרוא המון ספרים ושנא את המורה תקווה בגלל הקול הצפצפני שלה.

***
*

לטיף גדל והיה לילד קל רגל שבילה את מרבית עיתותיו בחיק הטבע, ועזר לאחיו לרעות את עדר הכבשים המשפחתי על מדרונות ההרים הסלעיים. לרופא לקחו אותו רק פעם אחת, כאשר שבר את רגלו ברודפו אחר טלה קטן שפרש מהעדר ואיכד את דרכו. אל בית הספר התייחס לטיף כבזבז זמן, אך למרות זאת היה תלמיד טוב והשביע את רצון מוריו. כשהיה חוזר הביתה, היה זורק את הטיק בפנינת החדר ואף החוצה אל המרחבים הפתוחים. היתה לו ברית סמויה עם הרוח, השמש ועונות השנה. ילד טבע. וכך בגיל 14, הוא נטש סופית את המחברות והספרים ויצא לעזור לאביו לפרנס את המשפחה.

***
*

לאחר שנאשו המוסדות מארבע המומחיות ל"שיטת ירחמיאל" מהקיבוץ השכן, הן הוחזרו לאחר כבוד למצב של אבטלה סמויה בקיבוץ ואילו איתמר נשלח לבית ספר מיוחד לילדים חריגים, שוב בעצה אחת עם סוללה של מומחים אשר בדקו אותו השכם והערב. כאשר לאבחנה - לא היתה דיעה אחידה. מה שכן הובחן - ע"י כל המומחים ללא יוצא מן הכלל - היתה החרדה שגבלה בפאניקה שממנה סבל איתמר כשהיה בנוכחות בעלי מקצוע בתחומי הנפש, החינוך והתקשורת, שניסו לבדוק את התנהגותו. בבית הספר המיוחד, שהיה חופשי יחסית וליברלי, נרגע איתמר ואף התחיל ליצור קשר חם ויציב עם חבריו לכיתה. הרחק מהפסיכולוגים החטטניים ושאר היועצים שנברו בנפשו התשושה, התאושש איתמר והשתחרר, במידה רבה, מהמועקות שרבצו עליו מאז היותו ילד קטן. בכיתה י"א החליט איתמר להפסיק ללמוד וחזר למשק, שם עבד במטע. במשק הוא גם הופגש מחדש עם צי של יועצים ויועצות שאמנם דרשו את טובתו אך לעומת זאת הרגיזו מאוד את מרכז המטע שבנה הרבה על עבודתו המסורה, אך הבלתי רצופה של איתמר.

***

בלשכת הגיוס נפגשו איתמר ולטיף שנית, 17 שנה אחרי הפגישה הראשונה. בזימון השני ללשכת הגיוס קיבל לטיף תאריך לגיוסו, ואילו איתמר הופנה לחדר צדדי בו ישב פסיכולוג. לאחר שיחה שנמשכה כ- 20 דקות, סתם הפסיכולוג את הגולל על תיקותיו של איתמר. בטופס שמילא רשם המומחה את המלצתו: "בלתי כשיר לשירות צבאי מסיבות נפשיות". בטור של אבחנה משוערת הוא ציין: "הנ"ל סובל מכעיות פסיכולוגיות קשות (סעיפי הליקוי מצורפים בהמשך) כתוצאה מעומס יתר בטיפולים שונים שעבר הנבדק בילדותו". לטיף התגייס ליחידת גששים והוצב בפיקוד דרום, הוא משתתף במרדפים וחדירות מעבר לגבול וזוכה לכבוד והערכה רבה בכפרו, וכבר החלו להרקם סיפורים ואגדות סביב מעלליו. איתמר, לעומת זאת, חזר למשק חמוש בסעיף 21 ומאז אף אחד כבר לא מטריד אותו יותר.

אורי גדרון

26.12.86 - 424 ס"א 111 -24-